

MEMORIAS
MUNICIPAL
MADRID

LA CAMPANA DE GRACIA

10 centims

1925

Com que no som astròlegs, no sabem quin astre donarà significació i contingut a l'any nou. Però el cor ens diu que l'any 1925 serà, per a les terres de l'Estat espanyol, l'any de la pau. Volem dir la pau del Marroc, que és l'únic lloc on Espanya tindrà guerra.

La guerra crònica del Marroc ha durat una vintena d'anys. Però ara ja està definitivament vençuda, com ho declaren les repetides i explícites manifestacions dels generals del Directori i sobretot del general Primo de Rivera. Per poques setmanes, no hem tingut l'acabament definitiu de la guerra dins de l'any 1924. Aquest honor correspondrà, potser per designis providencials, a l'any 1925.

Ve't ací que, havent-hi pau al Marroc, per a Espanya hi ha pau a tot arreu. La història espanyola podrà conèixer l'any 1925 amb el nom d'any de la pau. I no cal dir que, per als pobles, si la pau no és sempre equivalent a la completa felicitat, almenys és un element indispensable per a la felicitat. Si els espanyols encara no són feliços—que això sempre és difícil en aquesta vall de llàgrimes—almenys no tenen el martiri d'una guerra crònica. Aquesta ja no rebrotarà, perquè ha estat tallada d'aquella manera que en català en diem de soca-rel.

Un any que comença és com un full en blanc en la història. La pau llença el seu resplendor blanc damunt d'aquest full blanc. Tot és doncs, blancor. A mesura que els dies passen el full va omplint-se. Hi haurà efemèrides importants? Serà el 1925 un any de soroll, d'emocions, de fets transcendents? No falta qui ho cregui. Però nosaltres ja fa temps que estem desenganyats de les veus que corren. En Lerroix, per exemple, ens havia dit, molt formal, que per tot l'any 1924 governaria. Si només s'hagués equivocat d'un any, no diríem res. Però ens fa l'efecte que la lletra que havia acceptat per iniciativa pròpia quedarà impagada. Si haguéssim de fer una posta, ens jugaríem qualsevol cosa que l'any 1925 podrà ésser posat sota el lema del Sometent: Pau, pau i sempre pau. L'àngel de la pau extén avui les ales sobre els dos costats de l'estret de Gibraltar.

La mala fe conservadora

Hi ha hagut un escàndol a França. Un periòdic, *L'Eclair*, va publicar l'informe secret del general Nollet, ministre de la Guerra, sobre el desarmament d'Alemanya. Fet un registre a la redacció, es va trobar encara un nou document secret, un informe sobre l'aviació alemanya.

Aquests documents no han pogut ésser donats més que per l'Estat Major, amb finalitats de política interior i exterior, contra l'Herriot i contra la política de conciliació amb Alemanya. Immediatament, ha començat una nova campanya per a la llibertat de la premsa.

França, on defensen la llibertat de la premsa, perquè un consell de ministres ha decidit querejar-se contra un periòdic, sense empresonar a ningú, per la publicació de documents secrets! A les queixes pseudo-liberals es respon que no pot l'Estat tolerar que la premsa comprometi la seva alta política, per un afany de combativitat. La premsa ha d'ésser lliure, mentre no caigui en el que, taxativament, pena la llei.

A nosaltres, aquestes polèmiques ens fan el mateix efecte que a un famolenc li farien les discussions entre *gourmets* sobre el millor suc o el millor xampany.

El cert, el flagrant, és que les dretes franceses,

no reculen davant de res. Injúrien, calumnien, publiquen documents que poden comprometre al propi Estat, es movilitzen encara que perteneixin a l'Estat Major, i no dubten davant de cap escamesa. La mala fe dels conservadors francesos és evident, i no han regatejat, contra l'Herriot, cap actitud agressiva, encara que fos danyosa per a la França. Així la campanya mig religiosa, mig separatista dels catòlics alsacians. Així la campanya contra el franc. Així el terrorisme comunista, l'alarma llençada pel món,

a base d'una possible revolució comunista a França, cosa absurda.

Els radicals francesos, com els radicals d'arreu, pateixen de manca de jacobinisme. S'ha d'ésser jacobí per a la batalla i per a la governació. Kerenski, també pot donar el poder als conservadors.

PARADOX

Rebombori internacional

A Espanya no passa res; i això, al nostre entendre, és un bon senyal. Quan no hi ha soroll, senyal que tot va bé en els pobles i els Estats. Els francesos tenen un adagi que diu: "Quan no hi ha notícies, senyal que hi ha bones notícies". Així mateix poden dir que quan en un país la gent no crida, senyal que està contenta.

Aquest satisfactori silenci peninsular contrasta amb el rebombori que veiem en diversos Estats d'Europa. Rebombori a Alemanya, on hi ha plantejada fa ja algunes setmanes una crisi ministerial complicada i perillosa. Rebombori a Rússia, on els amics de Trotski i de Stalin, es barallen. Rebombori a Iugoeslàvia, amb motiu de les pròximes eleccions generals. Rebombori a Albània, on les coses han pres un caràcter armat i el govern del bisbe Fan Noli ha estat enderrocat per una insurrecció. Rebombori a França, a causa de la publicació de documents secrets i de l'agitació comunista. Rebombori a Itàlia, on encara segueixen les derivacions del procés Matteotti. Aquells que volen suposar que a Espanya hi ha un règim excepcional, hauran de reconèixer que és precisament a Espanya on hi ha més quietud i tranquil·litat.

Per tant, si algú pretén que el règim espanyol actual és un règim extra-europeu, nosaltres no el contradirem. Que un règim sigui extra-europeu no vol dir que sigui inferior als règims predominants a Europa. I com que Europa ja fa temps que ofereix l'espectacle de les guerres, les revolucions, les baralles i els crits, no hi ha cap gran interès a ésser admiradors d'Europa. La història, que sempre és imparcial, demostrarà la superioritat dels règims de neutralitat, pau i silenci sobre els règims guerrers i escandalosos.

Si la vàlua dels règims polítics ha d'apreciar-se pels resultats que donen, els estrangers no poden estar massa orgullo-

sos de la democràcia i de totes les llibertats que en són la conseqüència: Llibertat de propaganda, llibertat de reunió, llibertat de premsa, etc., etc.

Rodant el món i tornant al Born, podeu comparar amb coneixement de causa la situació de fora i la situació de dins. Si passant els Pireneus, aneu a França, trobareu gent que es baralla en els periòdics i de vegades en el carrer, gent que crida i gesticula, manifestacions tumultuoses i escàndols parlamentaris. Si aneu a Itàlia, us haureu de tapar les orelles i el nas davant el que diuen els feixistes dels anti-feixistes i viceversa. Si aneu a Iugoeslàvia, que és allí aprop, trobareu mig Estat en revolta contra el Govern serbi. Si aneu més amunt, cap el Danubi, trobareu l'agitació comunista i altres agitacions. Si seguiu montant cap al Nord, i entreu a la Rússia soviètica, trobareu fam. I si després, de baixada, passeu pels altres països d'Europa, us adonareu de lluites de classes, de lluites polítiques, de lluites d'idees, de crisis presents u en perspectiva i de polèmiques pre-electorals i post-electorals...

En entrar altra vegada pels Pireneus després d'aquest viatge, us sentireu asserenats, tranquils, com el peix a l'aigua. Us semblarà que haveu sortit d'un mal somni i confessareu que la Península és el país ideal per a reposar.

FULMEN

ARRI ENLLA

A la porra, any poca-solta, ensopit i malcarat, que ens has tingut dotze mesos ço que es diu destornillats, prometen-nos cada dia successos sensacionals, notícies corprenedores i canvis insospitats, no sols a dintre de casa, sinó un xiquet més enllà, on es reparteixen pinyes i bolets ja fa vint anys; vull dir, per si no m'entenen, a l'altra banda del mar.

Tres cents seixanta sis dies ha tingut el teu regnat, temps, em sembla a mi, de sobres per a fer coses com cal. Voldries dir-me, partera, amb què els has malbaratat? I això que no podràs dir-nos que t'haguem alçat el gall; que hi hagi hagut rebomboris d'aquells que en diuen socials; ni vagues grans ni petites ni cridòries populars, car fins perquè no diguessis que érem massa aixelebrats, varen celebrar-se a França nostres rancis "Jocs Florals", i seguint aquest exemple els poetes de secà, no hem tingut un sol certamen i això que se'n feien tants!, on pescar algunes peles o bé algun "objecte d'art", els quals, eren de vegades, un barret o bé un raspall. I què en diràs de la premsa any caduc que ja te'n vas, no ha sigut bona minyona, com li havies demanat? No ha deixat sempre que "fessis" sense entrebancar-te mai? No l'has tinguda cent voltes ço que es diu al teu costat? Any mil nou cents vintiquatre que te'n vas a ca'n Pistras, la sort prou va afavorir-te, el temps bé t'ha secundat fins un dia regalant-te, com sol fer de tant en tant, amb els anys que li prometen deixar rastre del seu pas, igual que els estels amb cua que es passegen per l'espai. Ensopit al món vingueres, ensopit vas començar a regir les nostres coses i durant el teu regnat no has deixat per "fas o nefas" d'ensopir-nos, any fatal, i fins a la darrera hora

penso que ens ensopiràs. Arri enllà d'una vegada, per inútil i babau, per gueto i per poca-solta, retrògrad i mal pensat! Els que portem quelcom dintre no et podrem perdonar mai que venint amb bons auguris ens hakis ensarronat. "Vida nova" ens prometeres (com prometen tots els anys) però ho digueres d'un modo tan seriò i tan acurat, que fins aquells menys il·lusos pensarem.—Potsè ho farà!— I res, un altre any de pega, sense cap utilitat; que el tenim de tirà al cove amb tots els papers mullats.

FLOK

Un perill?

Els magnats de les grans indústries no s'inquietaren mai, per cap problema moral, mentre es repartien els òpims guanys de la guerra. Amuntejaven milions, tancaven els ulls i el cor a l'espectacle de la tragèdia i desoien les veus profètiques i pietoses.

Es repetí, aleshores, la lliçó històrica, que ensenya sempre tard, que les grans convulsions bèl·liques—talment com les còsmiques—modifiquen i alteren l'estructura i fins les entranyes dels pobles i les races.

No podia la darrera guerra produir efectes menys transcendents que la odíssea napoleònica, per exemple. I si aleshores es transformà la mentalitat i la consciència del món, es trasbalsaren les normes econòmiques i jurídiques i s'escriguren les primeres paraules del liberalisme noucentista, s'ha de creure que també ara hi ha en nosaltres una força, que germinada en la guerra arribarà a ésser un dia nova llum de l'esperit modern i guiatge de belles i més justes orientacions socials.

Però no deuen pensar així mateix els que avaloten i baladregen perquè un sol d'esperança que despunta comença a desfer el fang de les ignomínies capitalistes. Perquè a l'orient d'Europa, entre boires i celsties, es van dibuixant les gracioses siluetes dels genets apocalítics.

Es el perill comunista, s'ha dit. I una frisança d'horror s'ha extès per tot Europa.

N'hi ha hagut prou per a que fins els fills dels rics s'extremessin en llurs bressols, que es llevés el cinturó sanitari de l'entorn de Rússia i que onegés en ple faubourg Saint Germain, baluart de l'aristocràcia de la flor de l'iri, la roja ensenya de la Internacional proletària i del govern soviètic.

La creuada contra del monstre bolxevic, de pèl flamejant, boca escumejanta i barbes terrífiques, la menen els burgesos amb la complicitat de l'Església catòlica. Els fills de Sant Lluís proclamen la guerra santa contra el perill comunista, i en nom de Crist, el més gran deshereditat que mai hagi trepitjat la terra, alcen la creu com una espasa, contra els benaurats que pateixen fam i set de justícia.

Es natural que es trobin donant-se la mà aquests dos factors bàsics de la nostra societat. El capitalista culpable i el sacerdot que absolt. L'amo de la terra i el que la beneeix.

Contra d'ells els que sobre la terra no hi tenen altre dret—i encara!—que el d'ésser-hi enterrats.

No podem criticar que els capitalistes tractin de defensar-se de les escameses dels enemics de la propietat i d'un regíme econòmic que els hi va tan bé.

Però això mateix ens fa creure just ço que pugui fer-se per a defensar altres idees.

GLICINI

Greu equivocació

Sense fer distincions ni distingos de cap classe, i menys amb intent de semblar recels i discòrdies entre els elements obreristes nostrats i els de les demés terres ibèriques, ens és dolorós el succeït en el ple del Comitè Nacional del "Partit Socialista Espanyol". No és precisament d'ara que ens dol l'actuació de l'esmentat organisme cabdal del Socialisme Estatal. Des d'un quant temps an aquesta part, que el nucli dirigent del mateix obra d'una faisó quelcom estranya, una faisó bastant ambigua en molts casos, de aprovació fàcila en molts d'altres i de serena i raonada protesta en els menys. Fins ara quasi sempre el socialisme forà actuava en un més o menys alt grau d'oposició al règim polític imperant, essent qüestió fundamental la forma de govern com ho proven les conjuncions i les coalicions fetes i pactades amb elements polítics antidinàstics unes vegades, amb mires i fins simplement de caràcter purament electoral, amb motius i finalitats de més interès, empena i gosadia en altres, però sempre mantenint la ferma convicció de que el socialisme creia incompatible la seva col·laboració amb l'actual règim polític per creure'l inapte per a adaptar-se a la nova estructuració econòmic-social per la qual brega el socialisme universal i a quina concepció i actuació coordina la seva pròpia, la organització, el socialisme espanyol, ja que ell és representant an aquí dels elements renovadors de arreu del món, en la seva vària i diversa modalitat ètnico-racial.

Mes veu's aquí que tot d'una i sense raó aparent que ho justifici o necessitat imperiosa i circumstancial que ho aconselli, la direcció del socialisme espanyol fa una virada en rodó, i avui troba bé el que fins ahir trobava malament, i els que fins ara eren enemics del règim polític imperant, n'esdevenen uns fermes i decidits col·laboradors, deixant arrencades les seves campanyes antidinàstiques estridents i valeroses, per a canviar-les amb una mansa fiscalització quiscun cop quan no, en una desvergonyida cooperació personal, de alguns dels seus caps més visibles i autoritzats. Ja només mancava aquesta desserció en massa dels socialistes dits de la meseta. A la fallida de les oposicions dites republicanes s'hi anyadeix avui la de un socialisme oficial o semi oficial, que per a distingir-se dels que pomposament es diuen a si propis revolucionaris, s'apellida reformista, però que en el terreny de la pràctica no és pas reformista, sinó més exacte i pròpiament dit, és col·laboracionista, que no és pas el mateix.

Fins ara havíem vist passar el rubicó a una colla de personatges de una mateixa clèda, ara, amb la virada dels socialistes de reial ordre, la cosa ja pren un altre caire més complicat, puix que abans ens bastava guardar-nos dels polítics d'ofici i com a tals farsants, ara, a més a més d'aquests, tindrem també de estar atents a que no se'ns venguin els obreristes d'ofici que es posen a sou dels governs directa o indirectament, des del que accepta una canongia al *Consell d'Estat* fins al que defensa els sigrons des d'un tant modest lloc com és, un empleio de plantilla en el ministeri del treball, passen per les diputacions i les regidories de real ordre, que ja és tot el que es pot dir avui dia.

JOAN FRANC

"Avui les ciències tant avancen... que és una felicitat"

Si els nostres avis ressuscitessin, al trobar-se amb aquesta invasió de ciència a l'abast de tothom (dinamos, Electromotos, Electrocosmometrògrafs, micròfons, fonògrafs, telèfons, Radiòfons, Autos, "Cines", avions...) a ben segur que creurien trobar-se en un món de bruixes o mals esperits. I si algun d'ells era, més que creien, una mica fanàtic, convençut estaria de que Déu l'havia castigat perquè a l'anar a passar les portes del cel Sant Pere li havia trobat el sac ple de pecats i que aquí al món dels vius, al que ell havia pertenescut, era una secció de Cà'n Banyeta, del terrible i turturador Infern, del que tant li havien parlat d'infant i que morí, sens dubte, creient-hi encara de gran.

I no n'hi hauria per a menys. Perquè, qui no té avui dia a casa seva un fruit petit o gros d'aquest arbre fecund de la moderna ciència? Qui no té un telèfon, un fonògraf, un radiòfon, un cinematògraf, un auto, un aviò...?

—Jesús, Maria Josep!—dirien ells, astorats, senyant-se de cap a peus.—Cotxes que caminen sols, homes que volen, màquines que canten, parets que parlen, gent que es belluga encastada a la paret, rellotges que marquen l'hora que vulguis!...

Ja m'imagino veure al meu avi davant d'un d'aquests aparells funcionant, que ell en creuria una ànima en pena, fent el senyal de la creu, astorat, i a la meva àvia, més morta que viva, de genolls en terra amb els rosaris als dits dient tota la lletania i resant totes les oracions inventades i per inventar...

El que segurament deixaria més estupefactes als nostres avantpassats, és en veure convertides en realitat certes ironies dels seus temps.

Quan s'inaugurà el primer ferrocarril peninsular, el de Barcelona a Mataró, recordo haver sentit contar que féu molta forrolla l'acudit d'un tranquil qui, veien passar la locomotora, exclamà:

—An a mi no m'enredeu: els cavalls van dintre!...

I qui li havia de dir a aquell bon home que temps després havia d'haver-hi cotxes que *durien els cavalls dintre?* (H. P.)

Quan un badava tafanerament, li preguntaven amb ironia *sinó havia vist mai cap ase volar.*

I avui dia, no obstant, veiem volar "ases" i molts altres que no ho són.

Quan un rellotge marcava malament, era molt freqüent dir *que marcava tres quarts de quinze.*

I no obstant, avui dia, aquesta hora és una hora real i la marquen precisament els més moderns rellotges.

Quan misteriosament hom volia revelar quiscun secret o fer una confidència, se li objectava que parles baix, *que de vegades les parets hi sentien.*

La radiofonia ens ve a donar la sensació que les parets no solament hi senten, sinó que també ens poden parlar.

He dit al començar, irònicament, si els nostres avis ressuscitessin i jo no sé si a l'acabar aquestes ratlles haurà sortit ja quiscun *sabant* que haurà trobat el medi de fer ressuscitar als morts, de convertir la simbòlica Vall de Josafat en una realitat tangible.

No és cap secret que a Nord Amèrica dos doctors, fills d'aquell país, han fet ressuscitar quiscuns morts electrocutats, i menys és cap secret encara que l'Edison, el gran Edison, acaba de perfeccionar el seu espeterrant aparell amb el qual farà parlar els morts... el que preocupa ara més que res al gran savi, és trobar un resort, per petit que sigui, perquè no puguin parlar les sogres, s'entén les males sogres...)

JOAN PASCUAL

Biografia dels plàtans del Pla de la Boqueria

Aquests pobres e innoçents arbres, van ésser plantats en el típic pla dels emblanquinadors el mes d'abril de l'any 1891; en aquella època es temia que la gent dolent

ta hi jugués i no poguessin créixer, com ho demostra l'article publicat per l'*Esquella de la Torratxa* el dia 25 d'abril de l'any 1891 i que reproduceixo a continuació:

ELS ARBRES NOUS

("Interview" al Pla de la Boqueria)

—Senyor emblanquinador...
—Què? On s'ha d'anar? Es una cuina? Es un quarto? Es...
—No és res d'això... No es tracta de belles arts: voldria únicament consultar amb vostè un punt d'arboricultura.

—Arbori... com diu?
—Ja veurà, anem al gra. Què li sembla d'aquests arbres que acaben de plantar aquí?

—Home, doncs em semblen pals de telègraf, però sense xicretes ni fil-ferros.
—De tots modos, vostès els emblanquinadors haurien d'aplaudir la idea...
—Ah! Vol dir que aquests pals, dic... aquests arbres porten una idea? Quina és?
—La de transformar l'àrid Pla de la Boqueria, convertint-lo en un lloc agradable. Tot és u el sol que aquí estavella els caps durant les diades d'istiu, o la delitosa ombra que s'hi disfrutarà quan els arbres hagin crescut força. Els primers que s'aprofitaran d'aquesta aventatja seran vostès...
—Crescut força!... Delitosa ombra!... Aprofitar aventatges!... Què ho diu de serio tot això?
—Naturalment...
—Doncs vostè viu en la més gran de les ignoràncies. Vostè no sap encara el que és aquest Pla.

—El de la Boqueria.
—Sàpiga que ni aquests arbres creixeran, ni arribaran a donar ombra, ni aquí s'hi disfrutarà mai...
—I això? Per què?
—Vingui, si és servit.

(L'emblanquinador m'acompanya fins a l'angle del Pla més pròxim al quiosco dels barrets.)
—Veu? Miri's aquesta farola, contempli aquest pedestal de pedra.
—Jesús, Maria, Josep... Si quasi no en queda ja!
—Ja ho veu: la pedra, amb tot i ésser tan forta i resistent, ha sigut destruïda. Miri quins forats, miri quins esborancs, miri quina cosa més desgraciada.
—Però, qui ho fa això?
—La pilleria, la púrria del Pla de la Boqueria, la xusma que té aquí establert el seu quarter general. En aquests *candelabros* fan assaigs i experiments: aquí proven la resistència de la pedra i el ferro;

BATAIA DE S' DE TOT A BREU

EL PROBLEMA DE LA POBLACIO

Diguin el que vulguin quatre utopistes com Emile Zola—"Fecunditat"—que s'esforcen en creure en la bondat de les intencions de la gent, el portar fills al món ha passat de moda. Avui

La senyora Bibollet amb els seus deu fills

les entranyes de la dona són uns òrgans que han perdut per complert el ritme de les funcions a que estaven destinats. Avui l'esterilitat que fou càstig de Déu—del bon déu de les pluges de foc i cendra, del diluvi, i d'altres delicadeses per l'estil—és ja virtut. Ser estèril, taut en l'home com en la dona, és una aven-

tatge. Malthus és rei, i els malthusians estan de moda. S'han acabat tots aquells símbols de la fecunditat a que tan aficionats eren els pintors i escultors que concurreixen—que tenen la ingenuïtat de concórrer—amb les seves obres a les Exposicions d'Art que podríem anomenar oficials.

I, no obstant, encara els governs de diferents països institueixen premis a la fecunditat de certes mares, premis tan respectables com aquest de vint-i-cinc mil francs otorgats a la senyora Bibollet, per haver donat al món deu infants.

Potser la gent, la majoria de la gent, cregui escandalosa la nostra afirmació: però nosaltres considerem altament immorals aquests premis. Per què convertir en bèsties vils, en conilles asqueroses, les dones?

... .. I aquestes dones quals entranyes donen tants fills, els subjecten al mal físic, al metafísic i al moral, els entreguen lligats al dolor, a la malaltia, a la guerra, a l'odi, a la misèria i a la mort.

Per això considerem nosaltres immorals aquests premis. Els fills no s'han de tenir per treure un premi, sinó per amor.

JAMES BARRIE

Heu's aquí a James Barrie, un dels autors anglesos més populars. Aquí a Catalunya coneixem vèries obres d'ell, que admirem, entre elles "L'admirable Chraigton".

En aquesta fotografia es pot veure a James Barrie, rodejat d'un grup d'infants. Què fan aquests infants entorn de James Barrie? Hom enatjar-lo. I, com l'escriptor—a semblança de Dickens—és un home de cor, somriu. Aquest

James Barrie

somriure, que és la flor del seu esperit, és la bondat. Ell ha escrit una obra, "Peter Pan", que han admirat i aplaudit tots els infants de Londres. No us penseu ara que les comèdies de Barrie siguin una idiotesa a estil de les que escriu el pobre senyor Folch i Torres, capità general dels "Pomells de Joventut". No, les comèdies de Barrie són una cosa més important

i seriosa. Per això és un dels autors més grans de la dramaturgia moderna. Per això el consideren les persones ja madures. Per això l'estimen els infants.

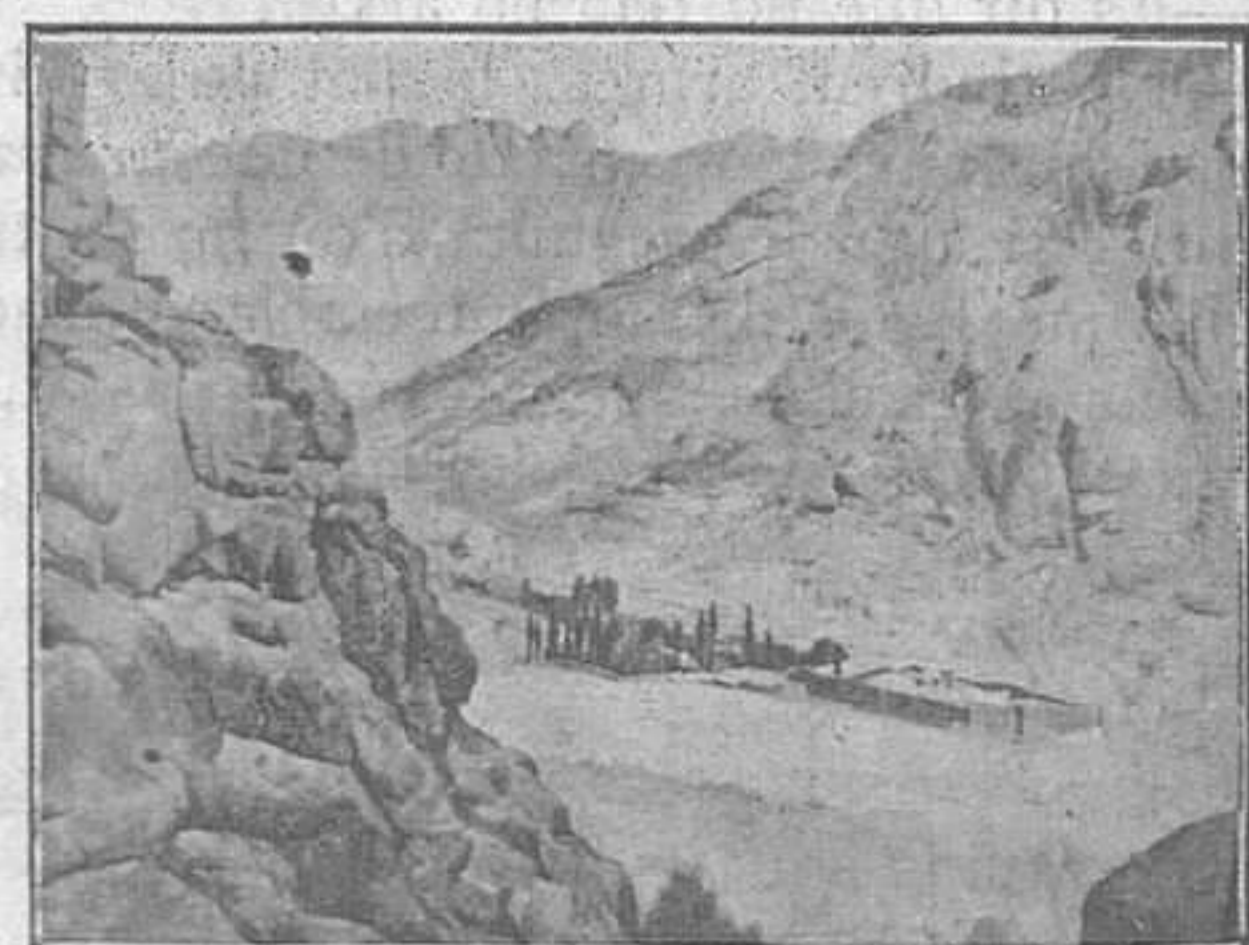
BIBLICA

Veus aquí un paisatge bíblic: el convent de Santa Caterina. Al fons de la gorja salvatge d'on neix l'escala de tres mils graons que puja a Djebel Moussa. En el cim d'aquesta muntanya del Sinai, foren entregades per Déu —el déu de les batalles, segons el Genèsi— les taules de la llei a Moisés. Així fou com Moisés es convertí en el primer legislador.

Nosaltres posaríem en aquesta muntanya un rètol que avisés:

PELIGRO DE MUERTE

Perquè des del cim d'aquesta muntanya ens van tirar pel cap les primeres prohibicions: es prohibeix estimar, riure, divertir-se, ésser franc, ésser noble, etcètera, etc., etc.

Al Sinai

DE LA DIADA

JOCS DE CRIATURES — I que és bonic jugar fent tant soroll!

Les obres anaven progressant, cada dia hi havien més valles, més homes bruts de terra vermella, més fang, més brutícia, més... poca-vergonya. Les Rambles, l'orgull de Catalunya i l'admiració dels forasters, les posaren intransitables, munts de terra per aquí, fustes per allí, i de rellicades i desgràcies no en volgueu més.

Però els arbres, encara que molestats anaven vivint, quan un dia del mes de desembre de l'any 1924, segle xx, el segle de la civilització, començaren uns homes que portaven destrals i serres, a matar, a assassinar els plàtans del Pla de la Boqueria, els arbres que feia 33 anys que tenien vida...

RAMÓN AGUYÉ I CALLÍS
(a) "FENICEX"

El comandador feixista Cèsar Rossi, empronat com a còmplice de l'assassinat Matteotti, ha fet una justificació que ha estat rebuda amb gran indiferència.

Quan el poble no pot fer res més, reb les coses amb fredor, amb indiferència. Si el poble italià pogués expressar-se amb plena sinceritat diria que es justificés a Rossi i al culpable de quatre mil víctimes.

La casa Krupp ha fet desmentir per mitjà d'una nota de l'agència Wolff, que hagués construït 46.000 canons de fusell.

Fa dies que es remenen i es comenten noves entremaliadures bèl·liques d'Alemanya. Es veu que encara no ha escarmentat. La raça teutònica es veu que no pot desistir-se del seu barbarisme innat.

Els sismògrafs de Georgetown el dia 29 registraren un moviment sísmic que durà de les deu del matí fins a les vuit del vespre i l'epicentre del qual sembla ésser al apo...

L'Ajuntament de Terrassa, per iniciativa del regidor senyor Ventalló, acordà posar el nom d'en Roca i Roca a un dels carrers d'aquella ciutat.

Ho trobem molt acertat tota vegada que en Roca i Roca és segurament el fill més il·lustre que ha tingut Terrassa i una de les glòries més positives de Catalunya.

Segons les agències telegràfiques, en el boulevard Montmartre ocorregué un incident entre un periodista espanyol i Josep Maria Carretero. Aquest Josep Maria Carretero és el que s'amaga sota el nom estúpid de "Caballero Audaz".

Darrera d'algunes paraules, el periodista espanyol bufetejà violentment al Carretero.

Copiem de "La Libertad", de Madrid, una silueta de Marian Benlliure baix el títol: "Como escriben nuestros literatos".

Després de dir-nos l'extremada pedanteria d'"El Caballero Audaz", diu:

"Como escribe "El Caballero Audaz". A la hora de la siesta, baja al solar que hay detrás de su casa; esparce unas cuartillas por el suelo; se pone en cuatro patas; se ata una pluma al rabo y empieza a sacudirlo violentamente sobre las cuartillas."

Ho creiem perfectament.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA PREVIA CENSURA MILITAR

AVIS

Seguim treballant per a sortir el més aviat possible amb

Almanac de la Campana de Gràcia

que l'hem tingut de fer nou de cap a peus
Sortirà aviat

Imprempta LA CAMPANA I LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8

aquí esmolten les seves eines: aquí aprenen l'art de foradar parets i obrir portes.

—Sap que em fa escriuixir?

—Tant-se-val: és la pura veritat. Ara digui vostè mateix: una trepa que no s'atura davant de la resistència de les pedres, s'aturarà davant d'aquests puntals que en diuen arbres? Farà cap cas d'aquestes dèbils caixes de fusta que els defensa? Per destruir una farola necessiten anys; per desgraciar un arbre en tindran prou amb setmanes.

—Ah! Aquells no entren en el seu domini: la pilleria només governa en el Pla de la Boqueria.

—I no podria evitar-se aquesta destrucció exercint molta vigilància?

—Sí, senyor: però s'hauria de posar un soldat de cavall al peu de cada arbre, vigilant continuament, de nit i de dia, sense apartar-se'n mai.

—Es dir que no fent-ho així...

—No tindrem arbres. Ja pot pujar-hi de peus i jurar-ho sense temor de quedar malament. I si algú li pregunta d'on ho ha tret, digui que li he dit jo, un emblanquinador que coneix millor que ningú el passat, el present i el porvenir del Pla de la Boqueria.

MATÍAS BONAFÉ

Els plàtans aquests, poc a poquet, salvant tots els mals tractes, floriren i creixeren. Ja majors d'edat (diem-ho així) el seu tronc resistent, les seves branques esteses i plenes de

salut, se'n rigueren de lo que els hi poguessin fer.

La seva vida passava normal i tranquil·la, tot escoltant les converses dels simpàtics nois de la brusa blanca, de la bohèmia i dels còmics sense contracta. Aquests últims anys foren els més feliços per a ells. Tot era un somriure continuat que mai s'acabava, hivern i istiu, nit i dia, a tota hora podien contemplar, el color de les flors, els ocells com es feien l'amor, els artistes, els emblanquinadors, les dones dolentes... i la gent que, com una cadena sense fi, hi passava. Ells eren els sabedors callats de molts misteris, secrets, converses, robus, crims, atemptats i juraments d'amor...

Mes la felicitat no els hi durà tant com es pensaven. Un jorn oïren la conversa de dos senyors, molt ben mudats i enjoiats, que l'un deia a l'altre:

—Diuen que hi faran un metropolità a Barcelona.

—Sí, temps enrera ja l'havien començat a la Reforma.

Els arbres no pogueren oir més, perquè els senyors al·ludits s'allunyaren continuant la conversa. Ells es preguntaven: —Què voldrà dir la paraula metropolità? Quin misteri per a nosaltres és aquest nom? —Passà un any i el projecte del "Metro" va ésser un fet, tanques a la Plaça de Catalunya i a remoure sens consciència les entranyes de Barcelona. Després vingué que la companyia del "Metro" va extendre el seu pla i demanà permís a l'Ajuntament per a fer passar el tren subterrani per les

Rambles i que per a fer això, era necessari tallar uns quans plàtans. L'Ajuntament, després de molt discutir, concedí a els *magnates* del "Metro" el permís per a trencar l'artèria més grossa de Barcelona.

Passà un altre any, valles, ferros, fustes, grava, pales... munts de terra roja, forats i sots, i els budells de Barcelona separats del seu ventre.

Un matí serè, amb un cel blau sense núvols, allí aprop de les sis, uns carros i camions començaren a descarregar a les Rambles, perles nostres, les primeres fustes que més tard eren posades dretes i ajustades, constituint les famoses tanques.

Quan tothom ja no se'n recordava de que l'Ajuntament havia concedit a la Companyia del "Gran Metropolitano de Barcelona" permís per a desballestar lo més salau que tenim els barcelonins, el plantament de les primeres valles motivà grans protestes, recolliments de firmes, i fins es temia alguna revolta (de nens de 10 a 12 anys).

Oh! Pobres arbres—tothom exclamava— això és un crim, on aniran els milers d'ocells que viuen en aquests gloriosos plàtans. Els humoristes demanaren la intervenció de la "Societat protectora d'animals i plantes".

Els grans burgesos del "Metro", veient que tot Barcelona, que tot el poble se'ls hi anava a tirar al damunt, comunicaren a l'Ajuntament que farien els possibles de tallar el menor nombre d'arbres que poguessin. La cosa es calmà un xic, fins que passant el temps s'oblidà per complert.